

Nyheter

Britt-Marie Mattsson möter: Erik Ramanathan

”Vi vet att Sverige är kapabelt att vara Nato-medlem”

USA/Sverige: Hans föregångare varnade för att engagera sig i Natofrågan i Sverige – men nu är Erik Ramanathan med om något unikt. Det tidigare neutrala Sverige är på väg in i försvarsalliansen och USA:s ambassadör bedyrar sitt stöd till beslutet. Britt-Marie Mattsson möter honom i Stockholm och pratar om kriget i Ukraina, hbtqi-rättigheter – och vilken ABBA-låt som är hans favorit.

– Jag kunde inte hamna på en bättre plats, säger Erik Ramanathan.

Ambassadör Erik Ramanathan tar emot i USA:s residens med bostad och representationsvåning i ett magnifikt tegelhus vid Djurgårdsbrunnskanalen i Stockholm. Ett stenkast bort ligger ambassaden, en grå kontorsbyggnad där både det konsulära och diplomatiska arbetet sköts.

Residenset byggdes i början av 30-talet och kallades Villa Åkerlund efter bokförläggaren Erik Åkerlund, som ägt Åhlén och Åkerlunds förlag. Men Åkerlund och hans fru tog aldrig riktigt huset i besittning. I stället hyrde de ut det till USA:s ambassad och sålde det 1942. Idag bedöms fastigheten ha ”synnerligen höga kulturhistoriska värden”.

Marmortrappor leder upp till en hall, salonger, bibliotek och matsal och en senare utbyggnad fungerar även som orangeri. I källarplanet lät Åkerlund anlägga en simbassäng.

Våren har låtit vänta på sig och regn, snö, kyla och sol har avlöst vartannat. Men nu anas knoppar på träd och buskar och solstrålarna glittrar i vattnet i kanalen.

– Jag kunde inte ha hamnat på en bättre plats, säger Erik Ramanathan och berättar att han redan för trettiofem år sedan kom som backpacker till Sverige och fick vänner som han besökt många gånger sedan dess.

Han tycker om kulturen med mycket utomhusliv.

– Och då menar jag all väderlek. Snö, sol, regn, värme, kyla. Det gäller att göra det bästa av allting, att känna att man är vid liv. Det är en mycket hälsosam livsstil.

Som ung började han åka skidor men gick snart över till snowboard och han säger att maken och dottern också gillar att ta sig utför.

– Vi är riktiga bergsmänniskor men nu har jag kommit till åldern då det är lika viktigt att njuta av scenerierna som att åka snabbt.

Erik Ramanathan tillträdde ambassadörsposten i januari 2022. Då var en svensk anslutning till den västliga försvarsalliansen Nato i det närmaste utesluten. Flera av hans företrädare på posten hade försiktigt fört Natomedlemskap på tal och några hade haft den fasta övertygelsen om att Sverige skulle kunna övertalas att gå med. Men reaktionen hade kommit blixtnsabbt från de som kände

Britt-Marie Mattsson möter

• Britt-Marie möter är en serie artiklar där GP:s Britt-Marie Mattsson djupintervjuar makt-havare, kulturpersonligheter, företagsledare och andra profiler.

Erik Ramanathan hoppas att Sverige snabbt ska bli medlemmar i Nato och att Sverige följer sina åtaganden som förväntat.

till den svenska, till synes, grundmurade inställningen.

– Pressa inte på om Nato för då är det lika bra att inte packa upp resväskorna och i stället åka hem igen.

Och när Ramanathan anlände till Stockholm fanns inte ett formellt svenskt medlemskap med i bilden. Den socialdemokratiska regeringen försäkrade tvärtom att det över huvud taget inte var aktuellt, och försvarsministern bedyrade vid partikongressen i november 2021 att det inte var tal om en ansökan så länge som partiet hade regeringsmakten.

Men Erik Ramanathan påpekar att det svenska bandet även då var starkt till Nato sedan lång tid tillbaka:

– USA har samarbetat i årtionden med Sverige om säkerhetsfrågor. Vi vet att Sverige är kapabelt att vara Nato-medlem med stark militär och försvarspolitik. Sverige är ju dessutom en avancerad demokrati på alla sätt och det betyder att Sverige är en del av Natos grundläggande principer.

Och han fortsätter:

– Det var naturligtvis en anmärkningsvärd svensk förändring som skedde efter Rysslands brutala och oprovocerade attack på Ukraina. Sverige sände vapen för första gången på åttio år och ökade försvarsutgifterna. Det kom redan före ansökan till Nato. Jag kunde följa utvecklingen här i Stockholm i realtid. Jag kan säga att vi inte kunde vara mer glada än när den svenska ansökan till Nato överlämnades.

Men ambassadören understryker att nära samarbete är en sak utanför Nato, som medlem är det något annat.

– Med ett medlemskap kommer Sverige att delta i planeringen på kort och lång sikt. Vi genomför omfattande militära övningar ihop, men som medlem i Nato blir det gemensam planering på en strategisk nivå. Det är därför Sverige måste komma med så snart som möjligt.

Erik Ramanathan påpekar att från amerikanskt håll följdes den ryska uppladdningen inför anfall mot Ukraina timma för timma och samtalen med de Nato-allierade – men även med Sverige – var intensiva.

Sverige och Finland gick till en början hand i hand när det gällde Nato-ansökan. Men sedan Ungern och Turkiet välkomnat Finland och inte Sverige gick den finländska regeringen sin egen väg. Fin-

land blev nyligen officiellt medlem av Nato.

– Det är fantastiskt för finländarna den europeiska säkerheten och den transatlantiska säkerheten, säger Ramanathan.

Men Ramanathan tillägger:

– Vi arbetar tillsammans varje dag för att visa på förmågan att utveckla interoperabiliteten och har övningar som visar vad Sverige tar med sig som Natomedlem. Sedan har Sverige också ett avtal med Turkiet och levererar enligt det och vi har verkligen också poängterat att Sverige levererar och att Sverige verkligen är redo.

Han berättar hur alla, ända upp till presidenten, har förstärkt detta budskap vid ett flertal tillfällen och uppmanar till en snabb ratificering. Och han menar att svenskarna fortsätter att arbeta väldigt hårt för att möta bekymren och att säkerställa att detta görs.

Runt om i Sverige anordnas demonstrationer för att stödja Ukraina. I Stockholm hålls möten varje måndag på Norr-

Erik Ramanathan är USA:s ambassadör till Sverige sedan 2022.

BILDER: NILS PETTER NILSSON

malmstorg och Erik Ramanathan har deltagit i dem.

– Jag är inte där varje måndag, påpekar han. Jag önskar att jag kunde det men tiden räcker inte till. Det är oerhört viktigt att stödja Ukrainas motstånd och modet som ukrainarna visar är helt otroligt. USA är inställt på att stödja Ukraina så länge som det behövs.

– Vi får inte glömma att det handlar om Rysslands oprovocerade fullskaliga invasion av Ukraina. Det var Rysslands val att göra detta och att hota Ukrainas territoriella gränser och självständighet som nation. Det är detta som FN-stadgan handlar om, självständighet och territoriell integritet. Ryssland hotar allt vad det innebär att vara en nation. Vi hoppas förstås att Ryssland drar sig tillbaka och slutar med de sanslösa bombningarna, de förfärliga krigsbrotten mot civila och övergreppen som blivit ett signum för den ryska invasionen.

Men när räknar USA med att kriget kan vara slut?

– Jag kan inte säga när, utan bara bekräfta att USA fortsätter att sända hjälp.

”

Flera svenska företag ligger verkligen i framkanten när det gäller den gröna omställningen.

Redan nu är det 30 miljarder dollar i vapen, humanitärt bistånd och ekonomiskt stöd för att ukrainarna skall stärkas i sin förmåga att försvara sig själva och för att ha en så bra förhandlingsposition som möjligt den dag som Ryssland drar sig tillbaka. Det är Ukraina som bestämmer och vi stödjer det beslut som fattas. Men just nu har Ryssland inget intresse av samtal som rör territoriell integritet. Så vi är inte där ännu.

Erik Ramanathan utnämndes till ambassadör i Stockholm av president Joe Biden men i diplomatrollen uttalar han sig försiktigt både om den förre presidenten Donald Trump och om amerikanska delstater som driver republikansk politik som går stick i stäv med Bidens demokratiska.

– Jag är ingen kommentator, påpekar han och säger att även under Trumptiden var förbindelserna mellan USA och Sverige goda och konstruktiva.

Men han säger samtidigt att det är viktigt att arbeta för demokratin:

– Vi har slagits för demokrati i århund-

raden i världen och kan inte släppa taget. Det finns ingen perfekt demokrati och vi måste slåss för den varje dag. Det är just detta som är en av de största läxorna som vi lärt oss nu när vi ser hur Ryssland uppträder i Ukraina. Vi kan inte ta ögonen från bollen.

Och han understryker:

– Vi måste slå tillbaka mot desinformation. Det finns faktiskt bara en sanning. Jag tror att majoriteten av amerikanerna delar de grundläggande demokratiska värderingarna och motsätter sig att de undergrävs.

Men det var Ramanathans tidigare ”aktivism” i en rad frågor inom hälsovård, hbtqi-rättigheter och grön ekonomisk omställning som gjorde att han för ett dussintal år sedan började samarbeta med Joe Biden. Och det är inte bara sakpolitiskt som han uppskattar Biden, han prisar honom även som människa.

– Joe Biden är en otroligt varm och genuin person. Han förstår vad det betyder att vara hårt strävande amerikaner, han kommer från samma bakgrund själv. Han

▶▶▶

Nyheter

Britt-Marie Mattsson möter: Erik Ramanathan

”
Även i Sverige är det en massa saker som transpersoner måste kämpa för. Som att få tillgång till medicinsk vård

tycker om att träffa människor, att ringa upp och stötta. Dessutom har han vikt hela sitt vuxna liv åt att arbeta i det offentliga som senator, vicepresident och president. Jag har arbetat med honom i många sammanhang och vet vilken viktig erfarenhet som han bidrar med.

Erik Ramanathan hade som ung siktet inställt på att bli läkare och började läsa medicin. Men efter en tid lämnade han den utbildningen och slog in på juridiken i stället.

– Jag upptäckte uppriktigt sagt att läraryrket inte var något för mig. Jag är mer intresserad av principer än av att praktisera som läkare, även om det är mycket viktigt. Men det passar min extroverta personlighet mycket bättre att att syssla med aktivism och policy där jag kan agera och se resultat.

Vägen gick via juridisk examen, undervisning på Harvard-universitetet, femton år i den privata sektorn med hälsofrågor, biotech och ledarskap för några av de största icke kommersiella organisationerna, NGO, i USA.

Det var också på de senare posterna som han började samarbeta med Joe Biden.

– Presidenten valde sedan mig som ambassadör i Sverige för att jag skulle föra ut administrationens program. Och det passar mig perfekt att tala om grön ekonomisk omställning, hbtqi-rättigheter i perspektivet demokrati och mänskliga rättigheter och att arbeta med frågor som rör klimatförändringen och säkerhetspolitiken.

Han säger att den gröna omställning-

en ligger i topp på hans agenda. Sverige och USA kan lära av varandra och samarbeta om viktiga målsättningar. Och han tar upp några exempel på vad som brådskar:

”
Det är möjligt och jag är en stor anhängare av honom. Nu får demokratin spela sin roll så ser vi var vi hamnar.

Erik Ramanathan om president Joe Biden.

– Flera svenska företag ligger verkligen i framkanten när det gäller den gröna omställningen. Det gäller även att elektrifiera bilar och hela transportsektorn, att se till att de kritiska kedjorna och flödena fungerar med mineraler som behövs för batterier. Alla sektorer av ekonomin måste finnas med i utvecklingen.

Han har hunnit med ett besök i Göteborg och planerar ännu ett för samtal och möten.

Men vid sidan av Nato, säkerhetsfrågor och den gröna omställningen finns det mycket annat som också engagerar, hbt-

qi-frågorna inte minst. Här handlar det också om det personliga.

Han är gift med en man, Ranesh Ramanathan, och paret träffades när de studerade medicin samtidigt. Maken gick även han över till juridik och arbetar som advokat. Dottern Violet är en transkvinna. Både maken och dottern är med i Stockholm.

– Vår dotter kom ut som kvinna här i Sverige, berättar han. Det var en stor upplevelse.

Erik Ramanathan har arbetat med hbtqi-frågor i över trettiofem år och framhåller att de demokratiska mänskliga rättigheterna för den här gruppen är under attack i stora delar av världen. Han vill inte peka ut något särskilt land och inte heller en speciell amerikansk delstat, det är viktigt att inse att det kan komma en ”backlash” även när man minst anar det.

– Hbtqi-personer står verkligen i frontlinjen och särskilt de som är transpersoner. Det är enkelt att göra dessa människor till syndabockar när de kämpar för sina rättigheter och sin säkerhet av skälet att de är en förhållandevis liten minoritet av befolkningen. De har historiskt sett i alla länder blivit diskriminerade. Det är enkelt att formulera en berättelse och att skylla allt som uppfattas som fel på denna lilla grupp och ge sig på den. Det sker ofta i länder med auktoritära figurer i ledningen som samlar folk med hjälp av den här historiska nedvärderingen och på det sättet stärker sin egen ställning, säger han.

Erik Ramanathan suckar lite när han säger att han naturligtvis själv fått känna på diskrimineringen som homosexuell, men påpekar att det inte finns någon uppgivenhet i det konstaterandet.

– När jag började att på allvar engagera mig var spridningen av aids/hiv på sin toppunkt och homosexuella beskyldes för att vara orsaken till spridningen. Då var det också lätt att sätta syndabocksstämpel på den här gruppen.

Men Ramanathan såg även hur hbtqi-personer hade svårigheter att få adekvat sjukvård och hur de diskriminerades på en rad olika sätt i samhället.

– Det handlade om att få möjlighet att öppet delta i militären och tjäna sitt land som alla andra och att inte få avsked och bli förnedrad efter många års tjänst när den sexuella läggningen avslöjades. Men också om att förändra immigrationslagstiftningen som innebar att hivpositiva och öppet homosexuella inte fick komma in i USA. Och arbetet påbörjades då också på allvar om rätten till samkönade äktenskap.

Han säger att kampfrågorna varit olika under årens gång:

– Men i grunden handlar det hela tiden

om samma sak. I slutändan är det mänskliga rättigheter och inkludering.

För transpersoner är det särskilt svårt i dag, menar Erik Ramanathan

– Det som de önskar sig är grundläggande tillgång till trans-baserad hälsovård och frihet från våld och diskriminering

Han tänker mycket på framtiden för sin dotter och engagemanget, som han har så länge, får därmed ytterligare en personlig dimension.

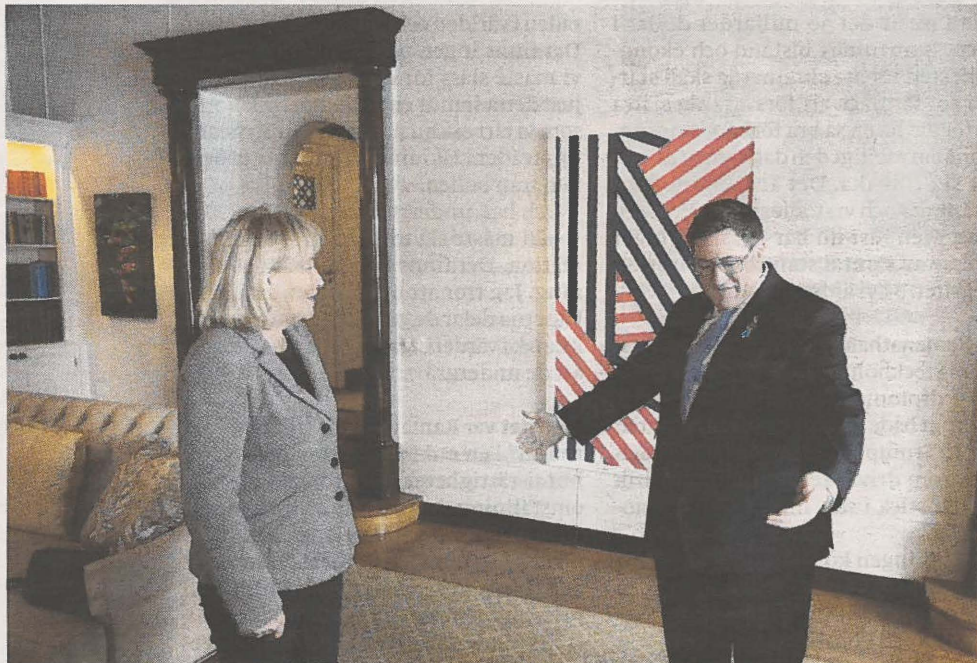
– Även i Sverige är det en massa saker som transpersoner måste kämpa för. Som att få tillgång till medicinsk vård, vilket apparat som behövs för att kalla på hjälp om de blir attackerade, och bara detta transpersoner anklagas för att vara förövare som använder sig av toaletter. I är en fruktansvärd påhittad historia som berättas.

Att undervisning om hbtqi förbjuds i skolor i delar av världen tycker Ramanathan är upprörande.

– Det är en extremt stressande situation för en transperson att inte skolkamraterna får undervisning i detta så att förstår bättre.

Inte minst i hbtqi-frågor är Joe Biden ett fantastiskt föredöme och visar vägen anser Ramanathan.

– Den första dagen som president färdade Joe Biden en exekutiv order

Ambassadörens residens har historiska anor, där amerikanska staten köpte fastigheten från en bokförläggare under 40-talet.

Erik Ramanathan har varit med om en speciell resa i Sverige där landet gått från ett tydligt nej, till att välkomna ett Natomedlemskap under tiden han suttit som ambassadör.

innebär att all strukturell diskriminering som kan finnas på det federala området ska förbjudas. Men delstaterna har möjlighet att upphäva dessa beslut och här är det viktigt att konversationen hålls igång. Biden har satt ett viktigt exempel och bemyndigar förändringen överallt på federal nivå. På sikt kommer vi att segra, det är jag övertygad om.

Men kommer Joe Biden att ställa upp till omval? Erik Ramanathan uttrycker sig försiktigt:

– Det är möjligt och jag är en stor anhängare av honom. Nu får demokratin spela sin roll så ser vi var vi hamnar.

Erik Ramanathan stannar upp en stund och säger sedan att det kan låta som att allt han gör och tänker på handlar om politik, men så är det inte.

– Jag och min man är verkliga livsnjutare säger han. Vi är matälskare, riktiga "foodies", som utforskar den svenska matkulturen.

Konst är ett annat intresse och på väggarna i residenset hänger tavlor som paret äger själva men även konst som de kunnat låna av amerikanska konstnärer och från de samlingar som ägs av det amerikanska utrikesdepartementet genom programmet "Arts in Embassies".

Och musik njuter han också av.

– Jag sjöng i olika musikaliska upp-

För tidigare ambassadörer har Natofrågan i Sverige varit något man undvikit, även om man försökt lobba för att Sverige skulle bli medlem, berättar Erik Ramanathan.

BILDER: NILS PETTER NILSSON

sättningar under åren jag var 8–18. Opera, musikalerna och mycket annat. Min pappa, som var lärare och även arbetade inom bilindustrin, sjöng barbershop och kanske inspirerades jag. Mamma, som också var lärare, uppmuntrade mig. Jag hade rollen som Oliver Twist i ett hundratal uppsättningar, först i Rochester i New York och sedan i Toronto i Kanada.

Men vid 18-årsåldern tog det mer professionella intresset för musik slut och studierna i medicin och sedan i juridik lockade i stället. Att hålla sig borta från musiken helt har han aldrig kunnat. Stockholm har ett rikt musikliv och han går så ofta det finns möjlighet på föreställningar.

– Ibland arrangerar vi karaokeaftnar på ambassaden och bjuder in de som vi vet vill sjunga.

Men helst sjunger han själv i duschen. Allt möjligt som han för tillfället känner för.

– Men helst Abbalåtar, avslöjar han. Jag är mycket förtjust i Abbas musik. Vad jag tycker bäst om? Måste jag välja?

Erik Ramanathan funderar en kort stund och bestämmer sig:

– "The winner takes it all". Vilken låt!

Britt-Marie Mattsson
britt-marie.mattsson@gp.se